

Természetesen, ez az egész fönt vázolt beosztás csak tervezet. Munka közben adódnak a megoldandó problémák, amelyek sok mindent módosíthatnak.

Befejezésül még a munkaszervezetről is szeretnénk néhány szóban megemlékezni. Az önként adódó mód talán az lett volna, hogy az egyes korszakok, illetőleg egyes részletkérdések irodalmának összeállítását egyes szakemberek vállalják, vagyis minden fejezetet más készít. Ennek a megoldásnak azonban az a hátránya lenne, hogy rengeteg fölösleges munkát okozna és így hátráltatná a könyvészet elkészültét, pedig minden év csak újabb súlyos veszteséget jelent. Ebben az esetben ugyanis minden munkatársnak külön-külön fel kellett volna dolgoznia valamennyi szóba jöhető folyóiratot, bibliográfiát, könyvtári katalógust stb.

Ezzel szemben a munkaközösség a mechanikusabb, de sokkal racionálisabb megoldást választotta. A nyers anyaggyűjtést, tehát a fönt említett folyóirat-kicédulázást stb. az erre vállalkozó, eddig mintegy húsz munkatárs felosztotta egymás közt. Ez maga a nyers anyaggyűjtés. Ha ez elkészül, akkor az így kapott cédulaanyagot tárgyak és korszakok szerint csoportosítva, mindegyiket az illető korszak vagy illető tárgykör (pl. egyes szerzetesrendek) szakembere kapja meg, aki az így nagyjából kész címanyag alapján már lényegesen könnyebben végezheti el a munka tudományos és kritikai részét. Ezt megkönnyítendő már a címanyag gyűjtésekor a cédulákra a munka vagy cikk tárgyát közelebbről megjelölő megjegyzések kerülnek.

A munkaközösség tehát hozzáfogott a magyar katolikus egyháztörténet könyvészetének összeállításához. A munka elkészítése azonban természetesen még évekig fog tartani. Kiadására egyelőre, a mai anyagi viszonyok közt alig lehet számítani, de ha erre nem is lesz kilátás, akkor is lesz a magyar katolikus egyháztörténet kutatói számára egy központi cédulakatalógus, ami megközelíti a kitűzött célt.

CSAPODI CSABA.

Könyvrészletek nem a magok helyén. A RMK. II. kötetének 117. száma alatt leírt könyvből, t. i. HELTAI GÁSPÁRnak az 1568. évi második gyulafehérvári hitvita lefolyásáról szóló művéből egy igen sajtószerű példány van a nemzeti múzeum könyvtárában.¹ Az eleje ugyanis egészen más, mint aminek a RMK. leírása szerint kellene lennie, és ami tényleg p. o. a nagyszombati példányé.² A múzeumi példányban t. i. MELIUS PÉTERnek HELTAI GÁSPÁRhoz és HELTAINAK az olvasóhoz

¹ A Ráth-könyvtárban a 111. szám alattinak gondolt szintén ez.

² SCHULLERUS ADOLF: Luthers Sprache in Siebenbürgen. 1923. 277. l.

intézett sorai helyet a RMK. II. kötetének 111. száma alatti könyvből, vagyis az ugyanazon hitvita történetét közlő másik műből, a DÁVID FERENC által kiadottból van átvéve az előszó, mégpedig olymódon, hogy a címlap első szaván kezdve magának a könyvnek tulajdonképpen való szövegéig újra van nyomtatva a vita előzményeit tartalmazó rész, csupán a legutolsó néhány sor maradván el belőle. Valami ok és cél nélkül nem történhetett, ami azonban hitelesen aligha lesz földeríthető valaha.

Ennek a DÁVID FERENC-féle kiadványnak viszont volt egy függeléke, mely sem a múzeumi, sem az akadémiai példányban nem fordul elő, sőt a RMK. szerinti leírásából következtetve, összes fennmaradt példányaiból hiányzik. Ellenben hol itt, hol ott mégis előbukkan. Így megvan a „*Refutatio propositionum . . .*“ (RMK. II. k. 114. sz.) múzeumi példányához és a „*Demonstratio falsitatis . . .*“ (RMK. II. k. 116. sz.) sárospataki példányához csatolva. A nyomdai ívjelzésből kétségtelenül kitűnik, hogy egyikbe sem tartozik. De nem tartozik máshova sem, hanem igenis egyedül a gyulafehérvári hitvita említett történetéhez. Megerősíti ezt a bevezetést is, mely így hangzik: „*Attexuismus in calce disputationis theses antagonistis propositas, ut lectores totius controversiae cardines apertius intelligerent et de paedobaptismo quid tenendum sit, solidius judicarent. Hic enim adeo acriter nostra hac tempestate impetitur, ut ruinam non obscure minari videatur. Tu aequi bonique [!] consulito.*“ Természetes, hogy annak is kellett valami okának lennie, hogy a könyvnek ez a része csak éppen ott nem található, ahová szánva volt eredetileg.

ZOVÁNYI JENŐ.